

Visietekst Jeugd in de Westhoek

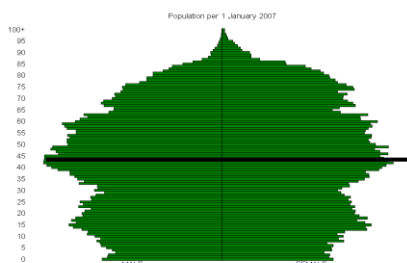
In deze visietekst wordt een algemeen overzicht gegeven van de jeugdinitiatieven op streekniveau van de laatste jaren. De vaststelling van het braindrain-fenomeen in de Westhoek zorgde er destijds namelijk voor dat men verhoogde aandacht aan jongeren ging besteden. Gezien de grootte van de regio werden de krachten bovendien gebundeld op streekniveau, in de wetenschap dat er zo een grotere kans werd gecreëerd op het probleem een antwoord te vinden. Het “Braindrain-Braingain verhaal” onder impuls van RESOC Westhoek is hiervan een gepast voorbeeld, net zoals de opstart in 2009 van het Impulsprogramma Jeugd in de Westhoek ter bevordering van de streekbetrokkenheid van deze jongeren.

Het is duidelijk dat de laatste jaren diverse grote inspanningen werden geleverd om ook voor hen de leefbaarheid in de regio te behouden of indien mogelijk te verbeteren. Echter blijkt dat **een continuering van deze inspanningen** noodzakelijk zal zijn om hier te kunnen blijven naar streven. In wat volgt wordt een overzicht gegeven van wat er de laatste jaren omtrent dit thema werd ondernomen. **Bovendien zal blijken dat verdere beleidsaandacht noodzakelijk blijft om de reeds behaalde en nog beoogde doelstellingen te kunnen (blijven) bereiken.**

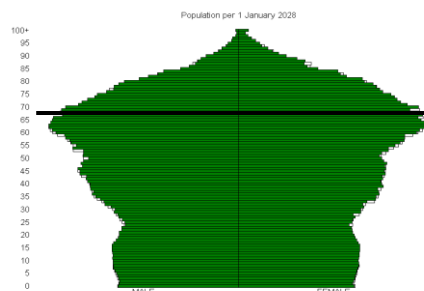
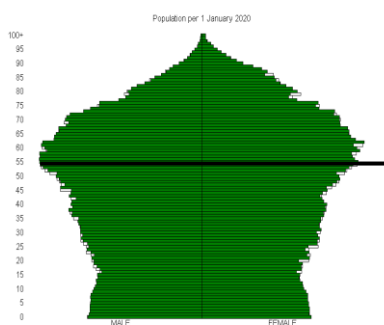
1. Situering

1.1. Vergrijzing en ontgroening

In de Westhoek is de vergrijzing van de bevolking het verst gevorderd van heel Vlaanderen. Historisch is dit gegroeid ondermeer door de grotere uitstroom van jongeren in vergelijking met andere, vergelijkbare landelijke gemeenten. Volgende 3 beelden voorspellen het bevolkingsaantal in de Westhoek voor de komende 20 jaar. De aangebrachte horizontale lijnen duiden aan waar de grootste leeftijdsgroep op het specifieke moment zal liggen.

Het wordt duidelijk dat de voet van de piramide steeds smaller wordt, terwijl de top steeds bredere vormen aanneemt. Een ideale piramide echter behoeft een brede basis met veel kinderen en slechts een kleine top hoogbejaarden. De Westkustgemeenten (Koksijde, De Panne en Nieuwpoort) komen het meest met deze vergrijzing in contact, daar deze “tweemaal” vergrijzen: de oorspronkelijke bevolking enerzijds en de grote instroom van ouderen uit het binnenland anderzijds.

Deze conclusies werden getrokken naar aanleiding van een studie van DC Noise¹ (Demographic Change New Opportunities in Shrinking Europe) in opdracht van de provincie West-Vlaanderen. Daarin bleek dat de provincie op dit moment 3,25 werkenden telt tegenover één oudere. Aan de kust is dat slechts 2,5 werkenden voor één oudere wat tegen 2025 zelfs nog zal dalen tot slechts 1,6 werkenden tegenover één oudere.

1.2. Het gemeentelijk jeugdbeleid: van kind tot jongvolwassene

Sinds 1999 hebben vrijwel alle Westhoekgemeenten een (of meerdere) jeugdconsulent(en) in dienst. Gedurende lange tijd was dit niet vanzelfsprekend, zelfs nu zijn er in de Westhoek nog steeds enkele combinatieambtenaren in functie van jeugd aan het werk.

We weten dat jeugdbeleid bij uitstek een gemeentelijke bevoegdheid is. Enerzijds kan het jeugdbeleid ten aanzien van kinderen jonger dan 12 jaar in grote mate worden ingevuld binnen de gemeentelijke jeugddienst, gezien de minimale trek naar de stad. Anderzijds is het jeugdbeleid voor kinderen ouder dan 12 jaar een compleet ander verhaal: de leefwereld van deze jongeren situeert zich voornamelijk op school, de jeugdhuiswerking, de kunstacademies... die zich nu eenmaal vaak in kleinstedelijke centra bevinden, inclusief de Westkust. **Jeugdbeleid gericht op +12-jarigen is dus per definitie een intergemeentelijke aangelegenheid in de Westhoek.**

In tegenstelling tot vele andere projecten of initiatieven wensen wij de doelgroep “jeugd” echter niet strikt af te bakenen. Dit gebeurt in de wetenschap dat we als regio de streekbetrokkenheid pas kunnen verhogen indien we investeren in het aanbieden van **een volledig traject** (van 0 jaar tot jongvolwassene) **voor elke inwoner**, en niet slechts “een fragment” uit dit totale traject.

Binnen het alom bekende “Westhoek braindrainverhaal” moeten dus zowel kinderen, tieners, jongeren als jongvolwassenen worden opgenomen, in de overtuiging dat we een verhaal brengen van generaties die elkaar opvolgen. Enkel indien er aandacht is voor deze opeenvolgende leeftijdsgroepen, kan er gepast en efficiënt worden ingespeeld op het verhogen van de streekbetrokkenheid. Dit betekent dat er zowel aandacht moet zijn voor kinderopvang, speelpleinwerking, het beleven van de eigen jongerencultuur, werkgelegenheid voor pas afgestudeerden, betaalbare woningen voor startende gezinnen ...

1.3. Inspanningen op streekniveau

Reeds vele jaren worden in opdracht van de Westhoekgemeenten en de provincie West-Vlaanderen vele inspanningen geleverd door de streekwerking.

Reeds in 2005 werd werk gemaakt van een studie “Blijven of wijken²” door Dr. Frans Thissen. De beperkte arbeidsmogelijkheden voor hoger opgeleide jongeren in de streek zijn de belangrijkste achtergrond voor de negatieve migratiebalans van jongeren en de daarbij optredende braindrain. Dit betekent dat de streek zo te maken krijgt met een **netto verlies van human capital**, althans wat het opleidingsniveau in deze levensfase betreft.

Bij scholieren speelt een voornamelijk positieve waardering van het sociale aspect binnen de Westhoek tegenover een relatief negatieve waardering van het culturele. Het aanbod van culturele evenementen wordt

¹<http://www.focus-wtv.be/nieuws/algemeen/vergrizing-aan-de-kust-is-bijna-dramatisch/article-1195110979717.htm>

²Thissen, F. *Blijven of wijken: de betrokkenheid van jongeren in de Westhoek op hun omgeving*. AMIDSt, Amsterdam, 2005.

in de streek door velen als onaantrekkelijk bestempeld.

Naar aanleiding van deze conclusies werden volgende aanbevelingen naar regionale ontwikkeling van de Westhoek gemaakt:

- Er dient zich een verdere versterking van het hoger en universitair onderwijs te voltrekken, om gepast in te spelen op de ontwikkeling van de Vlaamse economie naar één die steeds meer op kennis is gebaseerd. Nadenken over de ontwikkeling van een hoger onderwijsaanbod binnen de Westhoek mocht serieus worden overwogen.
- Ten tweede was een versterking van het aanbod aan arbeidsmogelijkheden voor hoger opgeleiden een belangrijke noodzaak, wou men de vastgestelde migratiepatronen beïnvloeden.
- Reële en perspectievolle positie voor de streek kiezen.
- Meer aandacht besteden aan het positioneren van de streekidentiteit. Hierbij moet men zich voornamelijk richten op scholieren in het secundair onderwijs. Vooral een versterking van een op jongeren gericht cultureel aanbod in de streek is voor de oriëntatie van deze groep op de streek van belang.

De streekwerking zorgde voor een vervolg door hier verder op in te zetten in het kader van “plattelandontwikkeling Leader Westhoek” (o.a. investeringen in voorzieningen zoals jeugdlokalen) in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen (het ter beschikking stellen van de projectenveloppe van € 50.000 gedurende 3 jaar). Deze steun bevestigt het belang van de geleverde inspanningen, en geeft aan dat **de problematiek van wegtrekkende jongeren uit de Westhoek dermate specifiek is, dat ze ook op dat niveau moet worden aangepakt**. De dynamiek waarvan sprake kan op zowat alle levensgebieden betrekking hebben: welzijn, wonen, werken, landbouw, toerisme, mobiliteit,...

In wat volgt worden de reeds ondernomen en toekomstige acties naar aanleiding van deze aanbevelingen beschreven.

2. Acties

2.1. Impulsprogramma

Met bovengenoemde studie als impuls gaat het Westhoekoverleg in 2006 van start met het “Jeugdoverleg”. Dit bestaat uit de schepenen, jeugdconsulenten, de voorzitters van de jeugdraden uit de Westhoek en alle gemeenteraadsleden tot 35 jaar. Via dit overleg wordt gezocht naar concrete afstemming (dus ook op maat van de gemeente/regio) tussen beleid en praktijk.

In 2009 start, opnieuw met het Westhoekoverleg als promotor, het “Impulsproject Jeugd in de Westhoek” (zoals vermeld mede gesteund door Leader en de provincie West-Vlaanderen). De inzet van een streekwerker Jeugd binnen het Streekhuis Esenkasteel diende zich voornamelijk op 2 prioritaire projectlijnen te focussen:

- de ondersteuning van het (inter)gemeentelijke jeugdbeleid,
- het aanbod wat betreft jongerencultuur in de Westhoek.

Daarnaast werd ook nog de nadruk gelegd op enkele secundaire projectlijnen, namelijk:

- onderwijs,
- uitwisseling met Noord-Frankrijk,
- toerisme,
- economie en
- algemeen welzijn.

Naar aanleiding van dit programma werd een “Stuurgroep Jeugd in de Westhoek” samengesteld met verschillende actoren uit de volledige Wethoekregio: jeugdconsulenten, schepenen jeugd, provinciale jeugddienst, gebiedswerker provincie... Deze wordt inhoudelijk voorbereid door de projectcoördinator jeugd, met ondersteuning van de coördinator van het Westhoekoverleg. Deze stuurgroep stuurde gedurende de periode april 2009 – mei 2012 de werking van het Impulsprogramma aan, volgens de actuele noden en behoeften.

Tijdens de periode 2009-2011 worden ook talrijke **jeugdprojecten** gerealiseerd met steun van bovengenoemde partners zoals te zien is in onderstaande tabel. Bovendien ging ook heel wat aandacht van de coördinator naar het **ondersteunen van de samenwerking** tussen gemeentelijke jeugddiensten.

<u>Jaar</u>	<u>Project</u>	<u>Budget</u>
2009	Speelweefsel Kemmelberg	€ 10 000
	Opleiding Jeugdadviseurs	€ 6 285
	Opleiding fuifcoaches	€ 1 200
	Rock 'n roll highschool	€ 3 500
	Surplus: participatieproject fuiven	€ 1 300
2010	Westanglia	€ 3 500
	Dranouter@work	€ 28 550
	Overscenes	€ 500
	Hypnorama (A new breeze)	€ 7 000
	Westoek.be festivalreporters	€ 750
	Opleiding fuiven	€ 600
	Burning man Westh. (deel 1 & deel 2)	€ 36 558,5
2011	Biennale pure peinture	€ 2 200
	Jongeren en erfgoed	€ 1 100
	Jeugdadviseurs	€ 3 100
	J-SPOT	€ 4 500
	Jens en de museumschat	€ 10 000
	Rookop Gezinsfestival	€ 7 000
	100% Lena	€ 2 500
	Burning Man 2.0 (alias Art.19)	€ 10 000
TOTAAL		€ 140.470,30

Met het oog op de tijdelijkheid van het huidige project (einde voorzien voor juni 2012) kwam dan ook de eis vanuit het werkveld dat de opgebouwde samenwerking een minimum diende te zijn om te vervolgen en bovendien structureel te verankeren. De acties die hierop volgden worden hieronder beschreven.

2.2. Forum Jeugd Westhoek

In overleg met zowel de politieke (het schepenuverleg, het dagelijks bestuur en de algemene vergadering van het Westhoekoverleg) als de ambtelijke betrokkenen (het aftoetsen bij jeugdconsulenten) werd sinds juni 2011 gewerkt aan een concreet voorstel voor verlenging. Bovendien werd rekening gehouden met alle waardevolle insteken van deze partners zoals ze tot op heden werden geformuleerd. Zo wordt de opvolger van het impulsprogramma vanaf 2012 het Forum Jeugd Westhoek.

De grote lijnen van het nieuwe actieprogramma werden in samenspraak met de leden van de speciaal hiervoor opgezette “denktank” bepaald: een overleg met verschillende gemeentelijke jeugdactoren. Het Forum Jeugd Westhoek focust zich vanaf nu, gebaseerd op het actieplan, voornamelijk op:

– **De intergemeentelijke samenwerking:**

- Het ondersteunen van het lokale jeugdbeleid bij de afstemming met andere gemeenten binnen de regio via het *Forum Jeugd*. Zowel ambtelijke als politieke afgevaardigden worden hierop uitgenodigd.
- Het stimuleren van netwerkontwikkeling en gegevensuitwisseling : opbouwen van een centrale expertiseontwikkeling.
- Het ontwikkelen van een gezamenlijke “webspaces” tussen de 18 jeugddiensten.
- ...

– **Positionering – Forum Plus**

Hiermee wordt bedoeld de positionering van het Forum ten aanzien van andere Westhoekpartners, gezien zij niet structureel in het Forum worden opgenomen. Ook de omgekeerde beweging geldt hier: de jeugd uit de Westhoek vertegenwoordigen op diverse overlegorganen in of buiten de regio.

Concreet is dit bijvoorbeeld het afstemmen met actoren zoals RESOC Westhoek, die met het project “Braindrain - Braingain” ook reeds heel wat initiatieven ondersteunden ten einde het thema werk in de Westhoek (voor hoogopgeleide jongeren) sterker in de kijker te zetten.

– **Belangenbehartiging en integratie in andere beleidsdomeinen**

Gezien het gemeentebestuur een doelgroepenbeleid is dat in eerste instantie andere beleidssectoren wenst te beïnvloeden door meer aandacht op te eisen voor de specificiteit van kinderen en jongeren, wil het Forum Jeugd de taak van belangenbehartiging opnemen rond belangrijke thema’s als mobiliteit, fuifbeleid, lokale verkiezingen...

– **Intergemeentelijke initiatieven**

Het ondersteunen (al dan niet financieel) en begeleiden van (al dan niet nieuwe) intergemeentelijke projecten: bv. jeugdadviseurs, Burning Man Westhoek, A19, Surplus participatieproject...

Het doel van de beoogde verderzetting is dus het blijvend bevorderen en integreren van de werking van de verschillende jeugddiensten zoals deze nu bestaat. De schaalvoordelen die hiermee geboekt kunnen worden, kunnen dienen als model voor andere lokale beleidssectoren en moeten de efficiëntie en effectiviteit van het

lokale jeugdbeleid in onze Westhoek te vergroten.

Sinds januari dit jaar richtte het Forum Jeugd zich in het kader van de prioriteiten op verschillende zaken: het organiseren van een groepsaankoop software speelpleinwerking, het opzetten van gezamenlijke webruimte waren documenten delen gemakkelijk wordt, advies omtrent fuifbeleid in de Westhoek, intergemeentelijk project A19, meewerken aan grensoverschrijdend jeugdoverleg...

3. Conclusie

Zoals blijkt is de laatste 3 jaar reeds heel wat “jeugd-werk” verricht op streekniveau. Ongeacht alle inspanningen blijft het een vrij intense en ingewikkelde materie gezien er steeds rekening moet worden gehouden met de verscheidenheid van de 18 Westhoekgemeenten. Deze verscheidenheid uit zich dan ook op vrij diverse niveaus: financiële middelen, personeelskracht, bestuurskracht, zelfstandigheid, relevantie, doelgroepen...

Gedurende deze periode is onder andere gebleken dat werken op dergelijk uitgestrekt niveau niet altijd evident is en we rekening moeten houden met een noodzakelijk groeiproces. Dit groeiproces is momenteel volop bezig, Jeugd in de Westhoek probeert via continue intergemeentelijke ondersteuning dit regiogevoel ook mee te versterken. Een cultuur van samenwerken is aan het groeien.

Concrete resultaten kunnen gevonden worden in de grotere bereidheid van gemeenten om samen te werken, bijvoorbeeld waar dit vooraf nog niet het geval was. Andere gemeenten, met een voorgeschiedenis van samenwerken, konden dit tot een hoger niveau tillen.

Met de start van het Forum Jeugd Westhoek in januari werd alvast een nieuwe impuls gegeven richting het verder nastreven van de doelstellingen van het oorspronkelijke programma. Het werk is dus nog niet af. Willen we verder evolueren in dit regioproces, dienen we allen ook verder te investeren zoals dit de laatste jaren al gebeurde. Vanuit de lokale besturen wordt het dus noodzakelijk ook tijdens de volgende legislatuur verder te investeren in deze beleidsaanpak. De beoogde omslag vereist inspanningen die vele jaren worden volgehouden. De inzet vormt immers de toekomstige leefbaarheid van de streek en zijn gemeenten.